

VENSTRE

Et framtidsrettet og bærekraftig landbruk

Aktivt landbruk over hele landet er det viktigste virkemiddelet vi har for å sikre en trygg matproduksjon, biologisk mangfold og en langsiktig og bærekraftig forvaltning av arealene våre. Norsk landbruk preges av høy mattrygghet og en verdensledende dyre- og plantehelse.

Sammenlignet med matproduksjonen internasjonalt er landbruksnæringen i Norge relativt transparent og godt regulert. Det har stor betydning at den norske husdyrproduksjonen er verdensledende i bruk av lite antibiotika. Venstre mener at dette er viktige sider ved en bærekraftig matproduksjon. Landbruket må også i likhet med andre næringer gjennomgå kontinuerlige endringer for å tilpasse seg ny teknologi og svare på nye samfunnsutfordringer.

Norge er et land hvor de naturgitte forholdene for landbruksproduksjon er svært varierende. Noen områder egner seg for kornproduksjon, noen for frukt- og bær dyrking og grønnsaker, mens andre steder er det viktigere med et aktivt husdyrhold som kan beite og holde kulturlandskapet i hevd. Noen steder kan man effektivisere og drive store gårder, men andre steder må gårdene nødvendigvis være mindre. Både ulike klimasoner og topografi gjør at vi får et differensiert landbruk. Venstre mener at landbrukspolitikken må tilpasse seg dette.

Det er et mål at Norge skal øke matproduksjonen i takt med befolkningsveksten, men Venstre vil ha en landbrukspolitikk som i større grad enn i dag tar hensyn til de geografiske forskjellene og hvor det legges større vekt på å ivareta kulturlandskap og forvaltning av naturressursene. I kulturlandskaper finnes det mange ulike plante- og dyrearter, ofte flere enn det man finner i uberørt natur. I dag står mange av artene i kulturlandskapet i fare for å bli utryddet på grunn av endringer i landbruket.

De siste 20-30 årene har kornareal blitt tatt ut av produksjon og andelen dyr på beite blitt mindre. Samtidig har import av soya som proteinråvare til kraftfôr økt kraftig. Dette er en retning Venstre ønsker å snu. Det må lønne seg å utnytte arealene til forproduksjon gjennom beiting eller grasproduksjon for å redusere bruk av korn og kraftfôr til dyrefor.

Reduserte klimagassutslipp fra landbruket er en nødvendig del av en helhetlig landbrukspolitikk. Husdyr som fôres med kraftfôr slipper ut noe mindre klimagasser enn om de spiser gress, men størsteparten av utslippene er uløselig knyttet til selve produksjonen av mat. Venstre mener politikken må gi sterke incentiver for gjennomføring av klimatiltak i landbruket. Klimagassutslippene må avgiftsbelegges på en måte som likebehandler innenlandsk produksjon og import. I tillegg vil vi ha særlige tilskudd til driftsformer og som bidrar til reduserte utslipp.

Reindrift er en viktig samisk primærnæring som utnytter marginale naturressurser på fjell og vidde. Vi mener at det er viktig at reindriftens arealer sikres for framtida. En bærekraftig reindriftsnæring har vi når reintallet er tilpasset beitegrunnet.

Venstre vil

- at landbrukspolitikken skal prioritere helse, miljø og dyrevelferd, fremfor høyest mulig produksjon

- opprettholde de samlede overføringene til landbruket omtrent på dagens nivå, men endre innretningen mot miljøtilpassede og produksjonsnøytrale tilskuddsordninger

«Venstre vil ha et grønnere og mer innovativt landbruk.»

- knytte overføringene til landbruket til grønne verdier, der biologisk mangfold og dyrevelferd er viktig

- se nærmere på den sveitsiske modellen for landbruksstøtte for å vurdere om den kan passe til norske forhold

- øke forskningen på protein- og energirike vekster som alternativ til import av soya og bruk av annen biomasse til produksjon av dyrefor

- tilpasse reinbestanden i Finnmark til beitegrunnet i området, og innføre registreringsplikt for antall dyr i reinsdyrbesetning

Trygg og klimasmart matproduksjon

Jordvern er en forutsetning for fremtidig matproduksjon.

Venstre vil derfor styrke jordvernet og sikre vern av produktiv matjord mot irreversible endringer. Vi ønsker at bygging av fritidsboliger, boliger og næringsbygg på dyrket mark ikke skal være tillatt. Vern av dyrket jord vil også bidra til mindre utslipp av klimagasser som følge av mindre behov for nydyrking og mindre karbontap fra jord og vegetasjon.

Økologisk landbruk er et viktig alternativ for å sikre varig fruktbarhet i jorda, nok og rent vann, dyrevern, naturmangfold og lokal mattrygghet. Vi vil styrke tilbudet og etterspørselen etter økologiske varer. Det offentlige bør etterspørre miljøvennlige varer og varer som er tilvirket med høye etiske og sosiale standarder.

Vi mener at det skal lønne seg å ta klimasmarte valg på gården. De biologiske prosessene i landbruket kan ikke erstattes på samme måte som prosesser basert på ikkefornybare råstoffer og fossilbaserte produksjonssystemer, men Venstre mener det må settes klare målsetninger for landbruket når det gjelder kutt i klimautslipp og økt lagring av karbon i jorda. Dårlig drevet jord er dårlig for klimaet. Dårlig grøfting og drift med stor jordpakking fører til store utslipp av blant annet lystgass (N₂O), og frigjøring av bundet CO₂. Det er et stort behov for investeringer på gården for å redusere klimagassutslipp fra jord, øke avlingene og redusere avrenning. Derfor vil Venstre at det skal etableres et fond med skattefordeler som stimulerer til kutt.

Produksjon av kjøtt bidrar til klimagassutslipp. Venstre vil legge mer vekt på hvilken type kjøtt vi spiser og at virkemidlene i landbruket skal stimulere til produksjon som bidrar til minst mulig utslipp. Dette gjelder også importert mat fra andre land med tilsvarende

klimaavtrykk. Vi bør i større grad vektlegge kvalitet på produkter, dyrevelferd og miljømessig fotavtrykk gjennom landbruksoverføringene.

Venstre vil

- at landbruket skal kutte sine klimagassutslipp eller bidra med økt binding av klimagasser i jord tilsvarende minimum 20 % av utslippene i 2015 innen 2030
- øke forskningen på klimasmarte løsninger i landbruket
- opprette et fond med skattefordeler for å stimulere til mer klimavennlig landbruk
- ikke tillate bygging av fritidsboliger, boliger og næringsbygg på dyrka mark
- forbedre tiltak til stimulering av god agronomi, som eks. drenering av landbruksjord
- stoppe nydyrking av myr 9.9 Styrket lokal matproduksjon

Lokal matproduksjon er viktig for framtidens landbruk, kulturlandskapet, reiselivsnæringen og ikke minst for å opprettholde levende bygdesamfunn i hele landet. I dag er regelverket for produksjon, distribusjon og servering av mat og drikke ofte en hemsko for at produsenter skal lykkes. Venstre vil stimulere til større mangfold ved å øke satsingen på geografisk opprinnelsesmerking og liberalisere regelverket for foredling av mat på egen gård.

«Venstre vil redusere klimautslippene i landbruket.»

«Venstre vil styrke lokal matproduksjon.» under forutsetning av at helsemessig matvaretrygghet

opprett holdes.

Vi vil legge til rette for at norsk landbruk skal kunne utnytte styrkene sine, for eksempel innen husdyravl, lite bruk av antibiotika, plantevernmidler og småskalalandbruk. Dette vil vi særlig gjøre for å øke eksporten av norske landbruksprodukter. Det er betydelige utviklingsmuligheter for økt produksjon av lokalmat og drikke. Derfor vil vi styrke matprogrammet slik at flere produsenter kan hente inntekten direkte i markedet.

Venstre vil

- øke satsingen på geografisk opprinnelsesmerking
- liberalisere regelverket for foredling av mat på egen gård for å stimulere til større mangfold
- styrke matprogrammet slik at flere produsenter kan hente inntekten direkte i markedet
- åpne for at også produsenter av lokalt produsert sterkøl kan selge sine produkter utenfor Vinmonopolet, på samme måte som lokale produsenter av vin og cider

Selvstendige bønder

Venstre vil sikre at bøndene som tar vare på dyrene, forvalter naturen og dyrker maten vår, er motiverte og har høy kompetanse. God agronomi gir gode og stabile avlinger og lav belastning på klima og miljø. De fleste som overtar en gård har en annen utdanning enn som bonde. Dagens naturbruksutdanning er ikke tilpasset de som skal eie og drive en gård, men mer de som er ansatt på en gård. Vi mener det er behov for et bedre utdanningstilbud.

Venstres landbrukspolitikk tar utgangspunkt i bonden som selvstendig næringsdrivende. Framtidas landbrukspolitikk må utformes slik at hver enkelt bonde får større handlingsrom og økt frihet med økonomisk trygghet i bunn. Vi mener at de juridiske virkemidlene i landbruket må endres for å gjøre det lettere for folk på utsiden av næringen å starte som bønder. Mange av virkemidlene i landbrukspolitikken fører til mye byråkrati og mange dokumentasjonskrav for bonden. Venstre ønsker å fortsette arbeidet med forenklinger, og mener det er viktig å sikre god tilgang til veiledning, kurs og kompetanseheving i landbruket. At bonden har god kunnskap om forvaltning av natur- og arealressursene våre er viktigere enn hvor mange skjemaer som fylles ut.

Det må være mulig å gjøre langsiktige, fremtidsrettede og bærekraftige investeringer i landbruksnæringen.

Markedsregulering er viktig for å kunne ha stabile og forutsigbare rammevilkår for leverandørene, og gjør det tryggere å investere. Venstre vil gjennomgå markedsreguleringen slik at en sikrer like konkurranseforhold mellom aktørene og muliggjør langsiktighet i næringen. I tillegg vil vi gå gjennom maktkonsentrasjonen i distribusjonsskjedene og de store matvarekjedene med sikte på å øke antall aktører i matvarehandelen i Norge.

Venstre vil

- sikre kompetanse i næringen gjennom god landbruksutdanning med økt vekt på naturforvaltning, og bedre muligheten for å ta videre- og etterutdanning
- fortsette arbeidet med å forenkle landbruksvirkemidlene
- gi kommunene mulighet til å fastsette egne grenser for boplikt innenfor et nasjonalt regelverk
- fjerne odelsloven og grunnlovsvernet av odelsretten
- beholde driveplikten på jordbruksarealer
- oppmyke delingsforbudet i jordloven for å få bedre arrondering
- legge til rette for økt konkurranse innenfor detaljhandel og distribusjon av matvarer og andre dagligvarer, bl.a. gjennom likere rammevilkår for kiosker, bensinstasjoner og dagligvarebutikker